

Rolmodel in een mannenwereld

Na 292 mannen staat Cisca Wijmenga aan het roer van de Rijksuniversiteit Groningen (RUG). Een mijlpaal in het 406-jarig bestaan van de universiteit, die landelijk gezien slechts middelmatig scoort op het aantal vrouwelijke hoogleraren. Dat moet anders, vindt een groeiende groep vrouwelijke professoren. Aan het woord vijf van hen over de mannenwereld waarin zij opereren.

MARLOUS BOEKEMA

Anthonya Visser (61) – hoogleraar Duitse taal- en letterkunde en decaan aan de Faculteit der Letteren

„Toen ik studeerde, was Duits nog heel erg een mannenvak. Ik was dan ook de eerste vrouwelijke hoogleraar Duitse taal- en letterkunde die in Nederland benoemd werd. Dat was in 2000. Zo lang is dat nog niet terug. Ik herinner me nog heel goed dat ik na mijn benoeming bij een eerste oratie vol trots in mijn nieuwe toga in een ruimte vol mannelijke hoogleraren stapte. Alle gesprekken vielen spontaan stil. Toen ik al een tijdje hoogleraar was, sprak ik regelmatig met Elrud Ibsch, hoogleraar algemene literatuurwetenschappen aan de Vrije Universiteit Amsterdam. Haar vond ik inspirerend, omdat ze niet bang was om een bestuurlijke functie op zich te nemen of haar nek uit te steken met een controversiële publicatie. Maar mijn eerste rolmodel was toch wel mijn moeder. Niet omdat haar loopbaan gelijk was aan die van mij, maar omdat ze mij het belang van een onafhankelijk oordeel mee gaf. Ze leerde mij mijn eigen koers te bepalen en verantwoordelijkheid te nemen voor mijn daden. Dat wil ik ook graag aan studenten meegeven.”

Stynke Castelein (45) – bijzonder hoogleraar herstelbevordering bij ernstige psychische aandoeningen en hoofd onderzoek bij Lentis /Faculteit Gedrags- en Maatschappijwetenschappen

„Ik denk dat rolmodellen belangrijk zijn, omdat ze vrouwen hoop geven. Je kunt een gezin hebben én hoogleraar zijn. Vrouwen denken vaak: het is het een of het ander, maar het kan juist heel goed allebei. Toch heb ik zelf niet een specifiek rolmodel. Ik geloof dat er in elke fase van je leven mensen op je pad komen van wie je leert. Toen ik een kind was, was dat vooral mijn moeder. Zij zorgde ervoor dat het thuis gezellig en veilig was. Tegenwoordig heb ik met name bewondering voor Cathy van Beek, voormalig bestuurder van het Radboudumc. Toen ik begon, was de psychiatrie best wel een mannenwereld. Ik heb overwegend mannelijke opleiders gehad en veel van hen geleerd. Ik ben ook beslist niet voor alleen vrouwen aan de top. Een mix van mannen en vrouwen is perfect. Ik let daar zelf ook op bij het aanpakken van promovendi. Zo creëer je een klimaat waarin je met elkaar kunt presteren.”

Marleen Kamperman (41) – hoogleraar scheikunde, gespecialiseerd in materiaalkunde en macromoleculaire chemie/Faculteit Science and Engineering

„In de praktijk zijn vrouwelijke rolmodellen belangrijker dan ik eerst dacht. Onbewust vind ik het toch fijn om te zien dat er steeds meer vrouwen zijn die een carrière hebben en tegelijkertijd een gezin draaiende houden. Bij de vorige generatie vrouwen zag ik vaak overcompensatie. Volgens mij hadden zij het gevoel dat zij zich als man moesten gedragen om iets gedaan te krijgen. Dat wordt nu al veel beter. Ik heb ook het idee dat het voor mannen steeds normaler wordt om meer zorgtaken op zich te nemen, terwijl dat eerder wellicht een zwaktebod was. Mannen en vrouwen trekken hierin volgens mij naar elkaar toe. Ik hoop dat jonge wetenschappers zich realiseren dat je op verschillende manieren invulling kunt geven aan je carrière en je leven ernaast. Er is geen juiste manier om een vrouwelijke wetenschapper of leider te zijn. Iedereen is een rolmodel.”

Jacqueliën Scherpen (53) – hoogleraar discrete technologie en productieautomatisering aan de Faculteit Science and Engineering

„Mijn vakgebied zit tussen toegepaste wiskunde, werktuigbouwkunde en elektrotechniek in. Een mannenwereld bij uitstek. Al tijdens mijn studie vroegen mensen aan mijn vriend: ze studeert wiskunde, is ze dan wel leuk? Ik werd ook geregeld aangezien voor secretaresse in plaats van wetenschapper. Zulke situaties bevestigen alleen maar dat vrouwelijke rolmodellen belangrijk zijn. Toen ik begon met mijn promotie, leerde ik Ruth F. Curtin kennen. Zij was hoogleraar wiskunde aan de RUG en voor mij een heel duidelijk voorbeeld. Ik sprak haar niet heel vaak, maar had wel altijd het gevoel dat ik bij haar terecht kon voor raad en daad. Dat was heel fijn, want mijn ervaring is dat vrouwen toch vaak onzekerder over hun prestaties zijn dan mannen. Ruth zorgde voor herkenning, een duwtje in de rug. Ik hoop dat ik voor mijn vrouwelijke studenten en promovendi hetzelfde doe. Dat ik wellicht een stukje onzekerheid wegneem en laat zien dat het haalbaar is.”

Irene Burgers (58) – hoogleraar economics of taxation aan de Faculteit Economie en Bedrijfskunde en hoogleraar internationaal belastingrecht aan de Faculteit Rechtsgeleerdheid

„In 2001 werd ik benoemd tot hoogleraar. Een groep vrouwelijke hoogleraren vroeg mij destijds me bij hen aan te sluiten. Tot dan toe was ik gewend met mannen te studeren en te werken, wat ik overigens nooit erg heb gevonden. Toch vond ik het heel waardevol om ervaringen en problemen te delen met gelijkgestemde vrouwen. Ik denk dat wij onszelf ook echt als voorbeeld zagen voor jonge meisjes die hetzelfde wilden. Af en toe komen we nog steeds samen, bijvoorbeeld toen Cisca Wijmenga werd aangesteld als rector magnificus van de RUG. Dat hebben we zeker gevierd. Het is helemaal niet zo vanzelfsprekend dat wij – als vrouwelijke hoogleraren – hier staan. Wij zijn echt door het glazen plafond heen gedrongen. Toen ik zwanger was, vroeg een toenmalige collega aan mij: hoeveel uren per week ga je minder werken? Maar voor mij was dat helemaal niet aan de orde. Mijn vader en moeder hadden samen een bedrijf en ik was gewend aan een moeder die altijd werkte.”